

VĚŽ SMRTI

Kristina Vlachová, 59 min., 2002

Pětadvacátého února 1948 odstartoval proslulý „Vítězný únor“ v naší republice zánik demokracie na dlouhých 41 let. Následovaly smrt Jana Masaryka, poprava generála Píky a Milady Horákové a pronásledování mnoha dalších, včetně hrdinů zahraničního i domácího odboje. Kdo nechtěl riskovat mnohaleté vězení, ten se často pokusil o nejistý útěk přes hranice. Mladý dělník Jaroslav Lukeš byl v roce 1949 odsouzen za zběhnutí z vojenské prezenční služby a pokus o překročení hranic na 14 let těžkého žaláře. Výkon trestu vykonával na Jáchymovsku, v nelidských podmínkách uranových dolů v lágru „L“, který vězni nazývali táborem „likvidačním“. V tzv. věži smrti se nacházela „linka konečné úpravy uranové rudy“ pro atomovou velmoc – SSSR. Mnoho jáchymovských vězňů se pokoušelo o útěk. Většinou byli okamžitě zastřeleni nebo brzy dopadeni a vráceni zpět do tábora. Útěk Jaroslava Lukeše se odehrál v prosinci 1951. Příslušník SNB Bohumír Vlačih, který uprchlého vězně pronásledoval, mu nemířil na nohy, ale rovnou na tělo. Prostřelil mu plíce a poté – když už bezmocný Jaroslav Lukeš ležel na zemi a nařikal – ho ještě (v rozporu i s tehdy platnými právními předpisy) střelil znovu, tentokrát do hlavy. Jaroslav Lukeš přežil jen zázrakem. Začátkem 90. let byly v archivu ministerstva vnitra nalezeny důležité dokumenty útvaru Jeřáb, popisující celý případ. Poté, co Úřad dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu případ prošetřil, sdělil vyšetřovatel Bohumíru Vlačihovi obvinění a okresní státní zástupce v Karlových Varech ho zažaloval za ublížení na zdraví a porušování pravomoci veřejného činitele. V roce 1997 vynesl Okresní soud v Karlových Varech pro Bohumíra Vlačihu rozsudek 3 roky vězení nepodmíněně. Vlačihova advokátka se odvolala. Státní zástupce nikoli. Sám Vlačih ani s odstupem času necítí jakoukoli vinu a trvá na tom, že jednal podle tehdejších předpisů. Režisérka Kristina Vlachová sleduje případ a jeho hlavní aktéry až do roku 2002, kdy senát Krajského soudu v Plzni vynesl překvapivý rozsudek: žalovaný skutek se sice stal, ale vše je již promlčeno.

Z dokumentu, který se kriticky vyjadřuje k nedostatku vůle české společnosti vypořádat se se svou komunistickou minulostí, je zřejmé, že Jaroslavu Lukešovi a ostatním bývalým politickým vězňům zbyl kromě trvalých zdravotních následků jen trpký pocit, že ani jeden z „bachařů“ bývalých koncentračních lágrů na Jáchymovsku nebyl odsouzen...